

ANALIZA FURNIZORILOR DE SERVICII SPECIFICE SECTORULUI RADIOCOMUNICAȚII

Veronica PULBERE

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Ramura reprezintă totalitatea de întreprinderi activitatea cărora se bazează pe utilizarea aceleiași materii prime, pe un proces tehnologic asemănător, care împreună formează o piață concurențială. Sectorul Radiocomunicații este structurat pe tipuri de servicii din companii, furnizori autorizați ce activează pe teritoriul Republicii Moldova în bază de licențe, autorizații generale și permise tehnice. Unii dintre acești furnizori prestează nu numai un serviciu, ci un set de servicii specifice sectorului Radiocomunicații.

Cuvinte cheie: sectorul radiocomunicații, tipuri de servicii, furnizori autorizați, licențe.

I. Introducere

Orice infrastructură a economiei naționale este alcătuită dintr-un ansamblu de întreprinderi, agenți economici ce activează într-un anumit domeniu. Specific ramurii de comunicații electronice și tehnologia informației este transmisia informației cu ajutorul echipamentelor, prin anumite căi, mijloace de transmisie. Un sector de importanță majoră, la ora actuală, care se evidențiază din structura ramurii de comunicații electronice și tehnologia informației este Radiocomunicațiile, căruia îi este specific transmisia diverselor tipuri de informație, utilizând ca mediu de transmisie undele radio.

Astfel, sectorul Radiocomunicații oferă o gamă largă de servicii precum: telefonie mobilă, servicii de transmisiuni de date și Internet mobil, servicii de difuzare și retransmitere a programelor radio și TV prin eter și prin satelit, precum și servicii de comunicații speciale. Aceste servicii sunt prestate de numeroși agenți economici, care într-o anumită măsură formează un mediu concurențial.

II. Furnizorii de servicii specifice sectorului Radiocomunicații

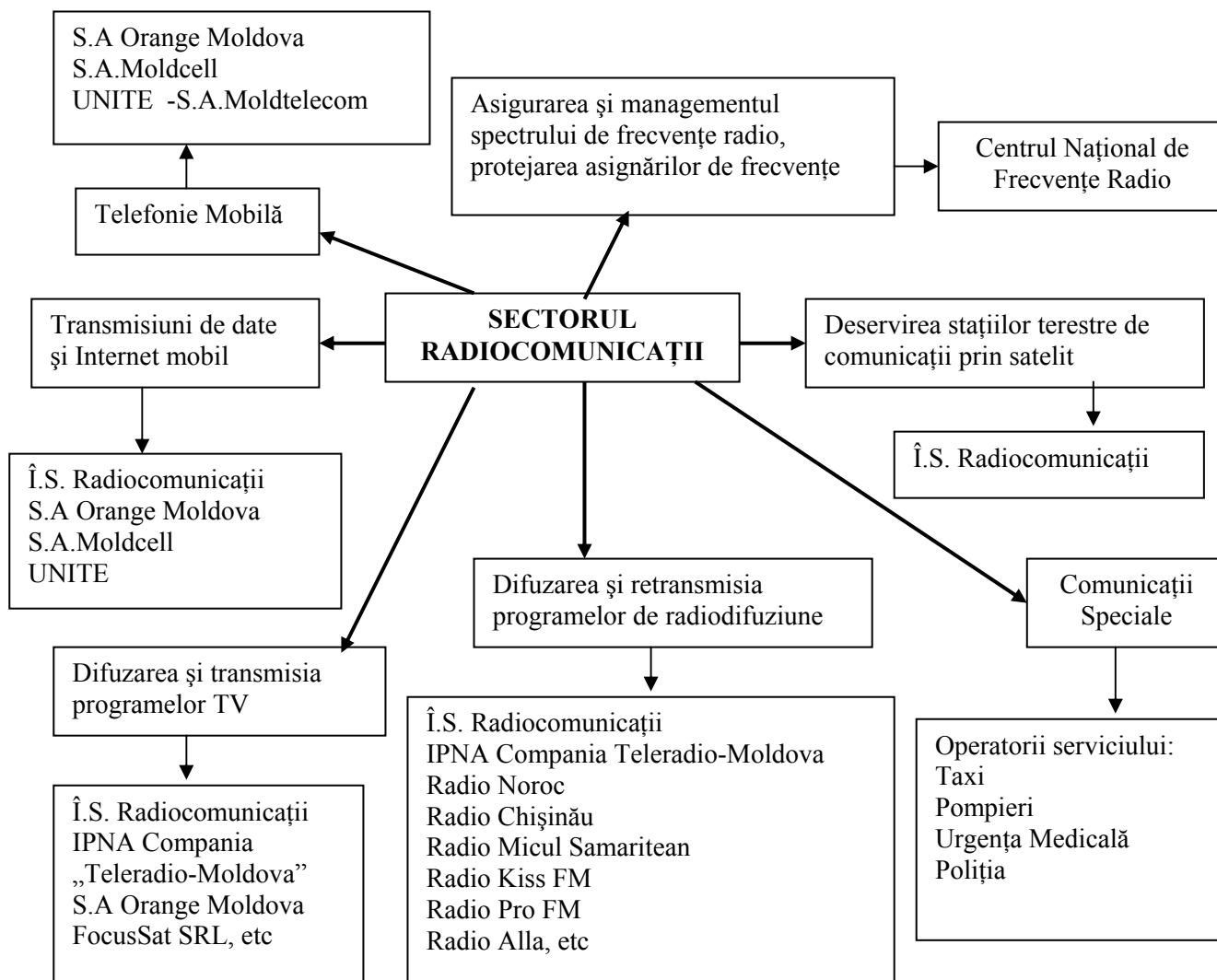
Odată cu liberalizarea pieței de comunicații electronice și datorită noilor reglementări, actelor legislative și planurilor strategice elaborate și aprobate a avut loc o modificare a pieței ramurii de comunicații electronice, în special al sectorului Radiocomunicații prin lărgirea gamei de servicii prestate populației, prin creșterea numărului de furnizori autorizați a serviciilor prestate, obținerea mai rapidă a licenței de activare pe piața sectorului Radiocomunicații, etc.

Până la momentul orientării pieței de comunicații electronice la implementarea noilor tehnologii informaționale, adică pînă în anul 1998 sectorul de Radiocomunicații era alcătuit dintr-un număr mic de furnizori, activitatea cărora era sub jurisdicția statului, iar gama de servicii prestate era foarte limitată. Astfel în acea perioadă specific pentru sectorul Radiocomunicații se pot menționa serviciile: difuzarea și transmiterea programelor radio și TV, distribuirea și mentenanța spectrului de frecvențe radio.

Anul 1998 se consideră un an crucial pentru ramura de comunicații electronice și mai ales pentru sectorul Radiocomunicații, deoarece din acel moment are loc o treptată de modificare a sectorului Radiocomunicații. Contribuția importantă se datorează operatorului de telefonie mobilă S.A. Orange Moldova care a primit licența de la Ministerul Telecomunicațiilor în februarie 1998, sub denumirea de Voxtel și s-a lansat comercial în octombrie 1998, iar din anul 2000 și operatorului S.A. Moldcell care a implementat în premieră pe parcursul activității sale tehnologii noi în R. Moldova.

Datorită implimentării tehnologiilor moderne de ultimă oră, trecerii la un nou standard al benzilor de frecvență, precum GSM, sectorul Radiocomunicații a devenit unul din cele mai importante sectoare a ramurii de comunicații electronice deoarece este posibil de a majora numărul de servicii prestate, de a utiliza noi modalități de transmitere a informației nu numai audio și video, dar și sub formă de text, imagini, date în orice punct de pe globul pămîntesc la viteze foarte mari.

Repartizarea furnizorilor de servicii specifice sectorului Radiocomunicații, în dependență de tipul de servicii prestate este prezentată în schema din figura 1:

Figura 1. Structura sectorului Radiocomunicații în dependență de serviciile furnizate

Astfel, în prezent sectorului Radiocomunicații i se atribuie nu doar 3 tipuri de servicii, ci în total 7 tipuri de servicii ce au o cerere înaltă din partea populației țării. A apărut un noi domenii a sectorului Radiocomunicații precum: telefonie mobilă, transmisiunile de date, Internetul, cât și comunicațiile speciale și cele prin satelit. Referitor la domeniile existente ale sectorului, precum difuzarea și retransmiterea programelor radio și TV, și aici s-au produs schimbări importante. În primul rând s-a majorat simțitor numărul de furnizori ce difuzează programele radio și TV, iar în al doilea rând trecerea treptată la noi modalități de transmitere a programelor TV de la transmisiunile prin cablu la cele prin eter, prin satelit, cât și în baza strategiilor de dezvoltare implementate și conform reglementărilor internaționale s-a efectuat trecerea de la televiziunea analogică la cea digitală.

Majorarea numărul de companii ce activează pe teritoriul Republicii Moldova se datorează în mare parte procedurii de obținere a licenței, care a devenit unul mai lăgărit, mai organizat. Astfel, conform datelor raportate de Agenția Națională pentru Reglementări în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, ce are dreptul exclusiv de a elibera licențe de a activa pe piața comunicațiilor electronice, comparativ cu anul 2010 în anul 2011 numărul furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice nesemnificativ s-a diminuat, la 31.12.2011 constituind în total 713 companii, dintre care 460 de furnizori autorizați în baza regimului de autorizare generală și 253 de titulari de licențe vechi [1].

Necesar de menționat că nu toți acești furnizori autorizați activează în cadrul sectorului Radiocomunicații, marea majoritate din ei fiind furnizori privați ce oferă servicii de inițiere a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă, activități de instalare, operare și gestionare a rețelelor de comunicații electronice, precum și servicii de creare, implementare și asigurare a funcționării sistemelor informaționale automatizate de importanță statală.

O sistematizare a numărului de furnizori autorizați de ANRCETI pe tipuri de servicii specifice sectorului Radiocomunicații este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1. Furnizori autorizați de ANRCETI

Tip servicii	Activează la nivelul		Activează în:	
	Ramurii de comunicații electronice și tehnologia informației	Sectorul Radiocomunicații	Chișinău	Unități administrativ-teritoriale
Telefonie Mobilă	3	3	3	3
Transmisiuni de date și Internet mobil	46	4	34	3
Difuzarea și retransmisia programelor TV	45	6	22	45
Difuzarea și retransmisia programelor de radiodifuziune	75	75	43	32
Asigurarea și managementul spectrului de frecvențe radio	1	-	1	1
Comunicații Speciale:	-	77		
Taxi			37	34
Pompieri			1	1
Urgența Medicală			1	1
Poliția			1	1
Deservirea stațiilor terestre de comunicații prin satelit	-	1	1	1
Total	170	166	144	122

Un număr impunător de furnizori (în total 118) se înregistrează la prestarea serviciilor de difuzare și retransmitere a programelor TV și Radio, dintre care doar 81 de furnizori se atribuie sectorului Radiocomunicații, iar ceilalți difuzori a programelor audiovizuale din cauza mediului de transmitere a serviciului TV (cablu coaxial sau alte tehnologii de recepție a semnalului TV, precum IPTV, sau MMDS) nu pot fi atribuiți sectorului radiocomunicații, printre aceștia pot fi menționați: AMT SRL, Arax-Impex SRL, CTC Alfa SRL, StarNet, compania Suncommunication, etc.

De asemenea, printre sarcinile și funcțiile de bază ale ANRCETI se poate menționa autorizarea utilizării stațiilor de radiocomunicații prin eliberarea permisului tehnic, care atestă dreptul de utilizare a uneia sau a mai multor stații de radiocomunicații pe canale/ frecvențe radio. Astfel, pe parcursul anului 2011 au fost eliberate de ANRCETI 449 de permise tehnice, inclusiv 24 permise pentru stațiile de radiocomunicații staționare, 400- pentru stațiile de radiocomunicații mobile și 25 permise pentru radioamatori. În total pentru perioada 2008-2011 au fost eliberate 3850 permise tehnice [1].

În anul curent sunt înregistrați în total 306 furnizori activi ce activează în unitățile administrativ teritoriale ale Republicii Moldova, dintre care companiile ce ocupă o cotă majoră din piața serviciilor de comunicații electronice prestează unul și mai multe tipuri de servicii. Astfel, se poate menționa MOLDELECOM S.A. ce oferă un set de servicii precum: Internet și transmisiuni de date, telefonie mobilă în baza standardului CDMA și TV prin satelit.

Pentru a face față concurenței, pentru a se menține pe piață, pentru a-și majora numărul de abonați companiile ORANGE MOLDOVA S.A, MOLDCCELL S.A. la fel oferă clienților săi un set alcătuit din 3 servicii specifice sectorului Radiocomunicații. În ramura de comunicații electronice mai activează companii ce oferă seturi opționale de servicii, precum: StarNet SRL, Compania SunCommunication, Arax-Impex SRL, însă acestea pentru a transmite serviciile sale către populație utilizează un alt mediu de transmitere decât eterul, nu prin intermediul undelor electromagnetice ci prin unde electrice (cablul coaxial), unde luminoase (fibră optică).

Deși pe piața comunicațiilor electronice activează un număr atât de mare de agenți economici, totuși ca prestatori a serviciului de telefonie mobilă indiferent de unitatea administrativ teritorială a Republicii Moldova activează doar 3 operatori, precum Î.M. ORANGE MOLDOVA S.A, Î.M. MOLDCCELL S.A., MOLDELECOM S.A. cu Unite.

Pentru a înțelege mai corect situația din republica Moldova privind prestarea serviciilor de telefonie mobilă în continuare este prezentat un mic benchmarking, care include o comparație a Moldovei cu două țări: România și Federația Rusă. În România serviciile de telefonie mobilă sunt prestate de următoarele companii: Romtelecom, COSMOTE, RCS & RDS, Orange România, Vodafone România SA, Zapp Mobile [3]. În Federația Rusă, datorită ariei geografice mari, liberalizarea pieței TIC activează în total 10 operatori de telefonie mobilă, precum: МТС, Вымпелком, Мегафон, Tele2, Уралсвязьинформ, Сибирьтелеком, СМАРТС, Нижегородская сотовая связь, Сотовая Связь МОТИВ, Новая телефонная компания, toate având un număr de peste 2mln -57 mln de abonați. Numărul de furnizori autorizați ce prestează servicii în baza propriilor echipamente, rețele, antene, emițătoare și receptoare în Republica Moldova comparativ cu România și Federația Rusă sunt prezentate în tabelul 2:

Tabelul 2 Numărul de furnizori autorizați naționali comparativ cu cei din țările vecine

Tip servicii	Republica Moldova	România	Federația Rusă
Telefonie mobilă	3	6	10
Transmisiuni de date și Internet mobil	3	7	11
Difuzarea și retransmiterea programelor TV	12	14	16
Difuzarea și retransmiterea programelor de radiodifuziune	34	32	63

În baza datelor tabelului 2 se poate de menționat ca pe teritoriul Republicii Moldova numărul de furnizori pe tipuri de servicii raportat la aria geografică a țării în comparație cu cei din țările analizate nu variază esențial, satisfăcând necesitățile populației țării.

Serviciile de asigurare și management al spectrului de frecvențe radio, protejarea asignărilor de frecvențe, precum și serviciile de deservire a stațiilor terestre de comunicații prin satelit, la fel ca în Republica Moldova, în România și Federația Rusă de asemenea activează 1-2 companii, ca de exemplu în România – Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) care exercită aceleași obiective ca și ANRCETI.

III. Concluzii

Sectorul Radiocomunicații în Republica Moldova s-a dezvoltat, s-a modernizat din momentul implementării noilor tehnologii, în rezultat și-a lărgit gama de servicii prestate populației, cât și se observă o creștere a numărului de furnizori autorizați ce activează pe întreg teritoriul țării. După structură, componență, număr de furnizori comparativ cu sectorul Radiocomunicații din România și Federația Rusă, cel din Republica Moldova nu variază esențial după astfel de servicii ca difuzarea și retransmiterea programelor radio și TV. Comparativ cu celelalte sectoare din ramura comunicații electronice în sectorul Radiocomunicații sunt înregistrați și autorizați un număr mai redus de furnizori a diferitor tipuri de servicii, aceasta datorându-se faptului trecerii treptate la tehnologiile moderne, implementarea echipamentelor de ultimă generație și neconștientizarea populației referitor la oportunitățile ce sunt oferite de sistemele, echipamentele implementate.

Bibliografie

1. www.anrceti.md/ Raport anual 2011
2. www.anrceti.md/ Registre furnizori
3. www.ancom.ro,
4. www.cnfr.md
5. www.wikipedia.com / телефонная компания